

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
24 decembrie st. v.
5 ianuarie st. n.

Ese în fiecare duminică.
Redacțiunea :
Strada principală 375 a.

Nr. 52.

A N U L XXV.
1889.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România pe an 25 lei

Ruga dela Chiseteu.

-- Comedie populară într'un act, cu cântece și joc. —
(Incheiere.)

Scena XV.

Crăciun, coriști, popor.

Crăciun. Ce rușine pe satu nost! O să mergă vestea ce s'a 'ntemplat la noi. Ruga noastră batjocorită! Etă că s'a și spart și toți s'au dus la casa satului. Haid să cântăm, dără s'or mai rentorce omenii.

Toți. Bine.

Crăciun. Să cântăm »Hora dobrogeană.« Șciți ce cântarăm la Lugos. (Dă tactul.)

COR.*

Dobrogean scaldat in sóre
Și in marea mișcătore,
Me simțiam de jale plin,
Căci pe lume-eram străin.

Marea neagră se 'nalbeșce,
Saltul ei își imblânțeșce;
Dunărea cu al ei val
Face pod din mal in mal.

Tinde-acum frățescă mână
Peste Dunărea română,
Măi bădiță din Carpați
Și din câmpii cei bogăți!

Ca să vedă lumea 'ntregă,
Hora strinsă care lęgă
Pe munteni, pe moldoveni,
Intr'un snop cu dobrogeni

Vom avé noi de mirese
Ale țerii flori alese,
Vom avé de lăutari
Ale mării valuri mari.

Și in horă vor fi față
Prin a timpurilor cétă,
Impérații frați Assani
De pe culmea din Balcani!

(Până când corul cântă, poporul se adună incetul cu incetul din toate părțile și ascultă cântarea. După cântare, coriștii se resfiră între popor.)

* Cuvintele de V. Alecsandri, musica de D. Popovici.

Un fecior. Cui i trebuie mire, fete? Mergă la dubă și-l scotă.

Fetele. Nu ne trebuie.

O nevastă. Că dără n'a venit să se 'nsóre.

Alt fecior. Ba da. A venit in pețit, dar a pățit.

Toți. Hahaha!

O fată. Ore la care a venit?

Altă fată. Dără tocmai la tine.

Fata primă. Eu nu-mi frământ atâta capu cu măritișul ca tine.

A treia fată. Dără la Todosia, că ea ș-a așteptat pețitori din alt sat.

A patra fată. De unde șci?

Un fecior. Nu ve sfădiți, fete, pentr'un pețitor Lasă că vine și réndu vost!

Alt fecior. Am și vedut unu. Eră călare p'un măgar. Paraschiva a și fugit să-l vedă.

O fată. Ore nu la ea a venit pețitoru inchis? Așă aușisem, că la ei s'a așteptat unu.

Alta fată. Se pôte. N'o ved aici.

A treia fată. Dără s'a dus cu tată-seu să-l scotă din dubă. (Toți se retrag in fund.)

Scena XVI.

Acceiași, Ursuț și Raveca.

Raveca. Ce rușine! Ce rușine!

Ursuț. Taci și nu-mi piună atâta!

Raveca. Ț-am spus să nu ne facem trebă cu omeni străini, dar nu m'ai ascultat. Acuma na ți-o frântă, că ț-ai dres-o. Tot satu o să riță de noi. Stau să m'ascund sub pământ.

Ursuț. N'a rîde nime, că nu s'a șci c'a vrut să vie la noi.

Raveca. Dar 'a spune el, numai să scape.

Ursuț. Pôte spune ce-a vré, că l'oi da de minciună.

Raveca. Te lapeși dar și dta de el?

Ursuț. Dără n'am mâncat cépa ciórei, să-i spun adevêrul.

Raveca. Vedutu-l'ai?

Ursuț. Dă-mi pace. Mai bine nu l-aș fi vedut.

Raveca. Un taie-fugă, un tândală, un prost și jumătate! După un astfel de neblesnic să fi măritat noi odoru nost de fată?! Trăila-i voinic.

Ursuț. Nu-mi vorbi de el. Copilu nimenui.

Raveca. Dar mi-ai spus, că el a avut un tată cinstit, care ț-a fost prieten bun.

Ursuț. Nu-i adevêrat. A fost un sârântoc.

Raveca. Dar mi-ai đis odată, că el a avut și stare.

Ursuț. A fost plin de datorii și n'a lăsat nimica.

Scena XVII.

*Acciași și Lica Sica.**Lica.* Bade Ursuț! Badé Ursuț! (Poporul s'a-dună 'n giurul lor.)*Ursuț.* Ce vrei?*Lica.* Vino iute la casa satului.*Ursuț.* De ce?*Lica.* Ficioru prins ȃice că-i nevinovat și c'a vinit la dta.*Ursuț.* La mine?*Lica.* ȃice c'a vinit in peȃite și că dta l'ai așteptat.*Toți.* Așă?*Ursuț.* Minte.*Lica.* Dar vino și-i spune 'n față.*Ursuț.* Nu me duc.*Lica.* Gendarii te poftesc.*Toți.* (Cu spaimă.) Gendarii!*Ursuț.* Nu-l cunosc. Nu știu cine-i. Minte nerușinat.

Scena XVIII.

*Acciași și Achim.**Achim.* (Incet lui Ursuț.) Om cum se cade și suflet bun ce ești, nu-i frumos ce faci. Ai lăcomit la ginere bogat și ȃtă-l lași de rușine. Du-te, scȃte-ȃi-l!*Ursuț.* Taci!*Achim.* Ba nu tac, ci me duc să vestesc la frunȃ și ȃrbă, că cine ești.*Ursuț.* Să cutezi numai!*Achim.* Uiți c'am fost cȃtană și nu me tem. (Cȃtră popor.) Őmeni buni! . . .*Ursuț.* (Sare la el și-i astupă gura.) Taci!*Achim.* (Incet lui Ursuț.) Voi tȃcé, dȃcȃ-i face ce ȃ-oi spune.*Ursuț.* Ce?*Achim.* Mȃritȃ-ȃi fata dupȃ Trȃila.*Ursuț.* Ba.*Achim.* Atunci dar me duc să te fac de rȃs in sat.*Ursuț.* Mai bine mor.*Achim.* Fȃ ce ȃ-am spus și nu trebuie să mori.*Ursuț.* Dup 'un sȃrȃntoc! . . .

Scena XIX.

*Acciași și Gruia.**Gruia.* (Intrȃnd, ține intr'o mȃnȃ turacul de cizmȃ cumpȃrat dela Șloim, ȃr in cealaltȃ o hȃrtie.) Am inceput să descos turacu cumpȃrat dela Șloim și ȃtȃ ce gȃșii in el! (Aratȃ hȃrtia.)*Toți.* O scrisȃre!*Achim.* (Apucȃ hȃrtia și o citeșce iute.) Un testament!*Ursuț.* (Spȃriat.) Al cui?*Achim.* Vino să ȃ-i arȃt. (Amȃndoi trec la o parte și vorbesc incet.) E testamentu fȃcut de tatȃl lui Trȃila, in care ȃice că lasȃ tȃtȃ averea lui in grigea dtale, pȃnȃ ce fiu-seu va fi de 'nsurat.*Ursuț.* (Aparte.) M'am prepȃdit.*Achim.* Care va să ȃicȃ, te-am prins cu mȃȃ 'n sac. Tata lui Trȃila ș-a lȃsat tȃtȃ averea in grigea dtale, ȃr dta ai pus mȃna pe ea, credȃnd că nu se aflȃ nici o scrisȃre. Bietu om, s'o fi temȃnd să nu pierȃ scrisȃrea, de-aceea o cosu 'n turacu cizmei. Acuma pricep, pentru ce-ș arȃtȃ el cizma lui Trȃila, cȃnd nu mai putea vorbi. Se vede că te-a cunoscut, om de omenie ce ești!*Ursuț.* Taci pentru Dumneȃu și nu me da de gol pe gura ũmenilor!*Achim.* Dai pe Paraschiva dupȃ Trȃilȃ?*Ursuț.* Dau.*Achim.* Așȃ-i . . .
(por.) Őmeni buni, scrisȃrea asta-i un petec de hȃrtie rea . . . Me duc la tȃlharu acela . . . Eu il cunosc . . . (Aparte.) O să aduc pe Trȃila și pe Paraschiva. (Ese.)

Scena XX.

*Acciași fȃrȃ Achim.**Gruia.* Al dracului cizmar a fost ș-acela! Auȃi acolo! Sȃ bage el hȃrtie 'n turac! O fi fost vr'un meșter-stricȃ . . . Un cȃrpaciu . . .

Scena XXI.

*Acciași și Achim cu Trȃila și Paraschiva.**Achim.* (Aratȃndu-i lui Ursuț.) ȃtȃ-i-ai! Nu le mai trebuie, dȃcȃ binecuvȃntarea dtale!*Trȃila și Paraschiva.* (Vin inaintea lui Ursuț.) Tatȃ! . . .*Ursuț.* Noroc și 'ntr'un cias bun, fiii mei!*Gruia.* (Apropiȃndu-se de o fatȃ.) Da tu nu vrei să fii junȃnȃsȃ cizmȃșitȃ?*Fata.* Nu.*Gruia.* (Cu dispreȃ) Nu șci mocanu de ce-i bun șofranu . . .*Paraschiva.* (Cȃntȃ.)La fȃntȃna cu izvor
Se 'ntȃlneșce dor cu dor
Și fac legea fetelor . . .*Trȃila.* (Cȃntȃ.)Legea fetei cȃ-i fȃcutȃ :
Prinde-o 'n braȃe ș-o sȃrutȃ
Și n'o lȃsȃ să se ducȃ !*Paraschiva.* (Cȃntȃ.)Bade, doru dela tine
Peste cȃte dȃluri vine
Și nu-l pȃte opri nime,
Nici țigan cu cetera,
Nici romȃn cu fluera,
Numai eu cu inima.*Trȃila.* (Cȃntȃ.)Mȃndrȃ mȃndruliȃ mea,
Mȃndr'ai fost la mȃicȃ ta,
Mȃndrȃ-i fi la casa ta,
Mȃndrȃ-i fi nevȃsta mea !*Trȃila și Paraschiva.* (Cȃntȃ impreunȃ.)S'a vestit lumea de noi,
Cȃ ne iubim amȃndoi;
Lasȃ lumea sȃ vorbȃscȃ,
Numai mȃndru(-a) sȃ-mi trȃeșcȃ!*Toți.* Sȃ trȃeșcȃ !*Crȃciun.* Coriști, sȃ cȃntȃm și noi o horȃ.

COR.

*Hora Sinaiei.**ȃn priveșce colo 'n vale
Printre flori ce vesel joc;
Cum se 'nvȃrte hora mare,
Hora veselȃ cu foc.Inimȃrȃ, inimȃrȃ,
De ce repede svȃcȃneșci ?
De ce ũre dintr'odatȃ
Din grea ȃrnȃ te trezeșci ?

* Cuvintele și musica de G. Ventura.

E mândruța, e iubita,
E frumosul pușor,
Este dalba Mărioră,
E cerescul meu odor.

Cu gurița-i rumeioră
Și c'un zimbet ingeresc,
C'a mea mândră Mărioră
Alta n'o să mai gălesc.

Bine-ai venit,
Bine-am găsit,
Pré scump odorul meu;
Haidem in joc,
Haidem cu foc,
Uitând de ori ce greu. (bis)

Așă și tot așă,
Chiar până va noptă,
Să tot saltăm
Și să ne bucurăm;
O, scump odorul meu!

Achim. Ș-acum la joc. Cântă țigane: »Pe pi-
cior!» (Musica începe să cânte și toți jăcă.)

Un fecior. (Chiue 'n joc.)

Uuiuu, că iu me chiamă,
Iepurașu-i bun de zamă;
Iepuróica de friptură,
Mândra la pupat in gură.

Alt fecior. (Chiue 'n joc.)

Săracile fetele,
Gura dulce place-le;
De le-ai da cu lingura,
Și tot nu le-ai sătură!

Al treile fecior. (Chiue 'n joc.)

Lelișoră de pe plai,
Spune-mi gura cui o dai?
Dă mi-o mie 'n datorie,
Până la Sântă-Mărie!..

(Veselié generală.)

(Cortină.)

Iosif Vulcan.

Pomul de Crăciun.

DÈ Th. Dostoievski.

Gintr'un oraș mare, in ajunul Crăciunului, p'un ger
strașnic, vèd un copilaș de șese ani, pôte și mai
mic, pré tiner încă ca să fie trimis ca să cer-
șescă. Copilul s'a deșteptat dinințea într'o piv-
niță umedă și rece. N'are pe el decât o scurteică
zdrênțuită și tremură de frig. Rësufarea-i se
preface in aburi albi; șede într'un colț, p'o ladă; ca
să-i trecă de urît, își grăbeșce într'adins resuflarea și
priveșce cum se pierd aburii. Dar îi e grozav de
fóme. Deja s'a mai apropiat de laița pe care zace
mă-sa bolnavă, cu capul răzemat p'un pachet de cârpe
in loc de perină.

Cum a ajuns aici? O fi venit, cu copilul ei,
dintr'un oraș străin ș-o fi cădut bolnavă. Stăpâna
pivniței lipseșce; a fost arestată acum doué zile;
chi riasii ceialalți au eșit. Numai unul din ei dórme
but uc, căci s'a îmbêtat in așteptarea sèrbătorii. Mai
e, într'un ungher, o babă, de optzeci de ani; nu se
pôte mișcă din pricina reumatismului; geme, oftéză
și mormăie, încât îi frică copilului să se apropie de

culcușul babei. De bèut a găsit, dar n'a putut pune
mâna pe o cojiță de pâne măcar, și pentru a zecea
oră se duce să deștepte pe mă-sa. I-i și frică in in-
tunericul ăsta; a inserat băjbăind, dă peste obrazul
mă-sei, și se miră cum de nu se mișcă și e rece ca
și zidul. Stă câtva timp nemișcat, cu mâna pe umè-
rul mórteii; apoi, își suflă 'n degete ca să le 'ncăl-
dèscă și, găsindu-și căciulița, deschide inctèșor ușa
și ese afară. Ar fi plecat el mai de mult, de nu i-ar
fi fost frică de cănele vecinului, care stă in ușa și
latră tótă ziua.

Dar acum cănele a plecat și copilașul ese 'n
stradă. „Dómne! ce oraș! Așă ceva n'a vèdut încă
nici odată. Acolo, de unde a venit el, nóptea e
mult mai intuneric; in tótă strada nu-i decât un
singur felinar; casele sânt mici și au oblóne; de cum
s'a 'nturecat, nu mai e nimeni pe stradă; toți se
'nchid in casă: numai căni urlă, sute și mii de căni,
urlă și latră tótă nóptea. Dar in schimb, acolo eră
cald! și eră și mâncare. Aici, Dómne! ce bună ar fi
o mâncare! ce sgomot, aici, ce tunet! câtă lumină
și câtă lume! Ce de cai și trăsuri! Și frigul! frigul!
Aburi es din trupul cailor, și nările lor scot aburi;
potcovele sună pe piétră prin zăpada muiată. Și cum
alérgă ómenii, cum se ghiontesc!... Dómne! cum
aș mánca! o bucățicuță mică, de ori și ce... Și me
dor degetele!..»

Un gardist a trecut pe lângă copil, ș-a intors
capul ca să-l vèdă.

»Mai ecă o stradă... u! cât îi de largă! Am
să fiu strivit aci, de sigur; cum strigă toți, cum
alérgă; și ce lumină, ce de lumină! Dar asta ce-i?
Oh! ce feréstră mare! și dincolo de feréstră o odaie,
și 'n odaie un pom; e pomul de Crăciun... și ce
de mai lumini subt pom! și hărțiuti aurite, și mere!
și păpuși de giur impregiur, și fel de fel de jucărele.
In odaie sânt copii, curați, bine 'mbrăcați; rid, se
jăcă, mánacă și béu o sumă de lucruri. O fetiță in-
cepe să jăce c'un băețel: cât e de frumușică fetița!
S'aude și musică, dincolo de gém...»

Copilul priveșce, admiră și deja ride; nu mai
simte durerela degete, nici la picióre; degetele sânt
roșii ș-au amortit, de nu le mai pôte indoii; il dor,
când le mișcă... Dar eră il ințepă in degete: plânge
și plécă. Prin alt gém vede altă odaie, și érăși pomi
și prăjituri de tot soiul, migdale roșii și galdene.
Patru cuconiți frumóse stau in giurul mesei, și când
soseșce cineva, i se dau prăjituri; și ușa se deschide
mereu, o mulțime de bărbați intră. Copilașul se stre-
córă și el, deschide ușa și intră. Oh! ce sgomot și
ce mișcare s'a făcut, când l'au vèdut! Iute s'a sculat
o cuconiță, i-a dat o capeică și i-a deschis ea en-
săși ușa dela stradă. Cât i-a fost de frică copilului!

Capeica i-a cădut din mână, pe scări: nu mai
putea să 'ndoie degetele indestul pentru ca să ție
gologanul. Copilul eși din casă și porni repede, re-
pede. Unde se ducea? nu șciea. Ii vine să plângă,
dar se teme. Ș-alérgă, alérgă și suflă 'n mâni. Il cu-
prinde o nesfèrșită mahnire: se simte așă de pără-
sit! O grămadă de ómeni stau ș-admiră; ce mai e
și asta? La o feréstră, trei papuși frumóse, imbră-
cate in roșu și galben, par că-s vii! Și un bètrân
cântă din scripcă; alți doi tot cu scripca, mișcă ca-
pul după tact, se uită unul la altul, dau din buze.
Copilul crede d'odată că sânt chiar ómeni, și când
ințelege că nu-s decât păpuși, incepe a ríde. Nici
odată n'a vèdut asemenea păpuși, și nici nu șcie că
esistă de felul ăsta! Ar plânge, dar păpușile astea-s
așă de caraghioșe!

D'odată-l apucă cineva de scurteică: un băctan îi trage un pumn în cap, îi ia cascăla, îi pune pedică și-l restornă.

Copilul cade. Un moment, amorțit de spaimă, stă jos nemișcat; apoi sare și fuge, și fuge, întră pe-o pörtă și s'ascunde 'n curte, după un stâjnen de lemne: »Aici n'o să me găsescă, că-i intunerec.«

Se ghemuește; de frică abia răsufă.

Și un soi de liniște îl pëtunde: nu-l mai dor nici mâmile nici picidorele, și i-i cald, cald ca lângă sobă, și tot trupul îi tresare. »Ah! o s'adormă. Ce bine-i de dormit aci! Am să stau puțin ș-apoi am să me duc să privesc ér păpușile«, gândește copilul și zimbește la amintirea păpușilor. »Par că-s vii!...«

Apoi, aude cântecul mă-sei. »Eu dorm, mamă... Ah! bine-i de dormit aici!«

— Vin la mine, băețele, să veđi pomul de Crăciun, ăce un glas blând.

Gândi d'odată că e mă-sa; dar nu, nu eră ea.

Cine-l strigă? Nu vede nimic. Dar cineva se plēcă asupra-i și-l cuprinde; el întinde mâna și... d'odată. Oh! ce lumină! Oh! ce pom de Crăciun! Nu, nu e pom de Crăciun, așa pom n'a veđut nici odată...

Unde se află acum? Tôte strălucesc și scilipesc în giuru-i, și ce mai de păpuși! dar nu, nu sânt păpuși, ci băeței și fetițe, ins'atâta de frumoși! Toți se 'nvertesc în giuru-i, zboră, îl sărută, îl iau, îl duc pe sus, și el însuși zboră. Etă și mă-sa, îl privește și-i ride.

— Mamă! mamă! ah! ce bine-i aici! îi strigă copilul. Și sărută și el pe copii, ș-ar vré să le povestescă istoria păpușilor dela ferestre. Cine sunteți voi, fetițelor? întrebă el rîdend și iubindu-le deja.

Asta e pomul de Crăciun al lui Isus.

La Isus acasă, în ăia aceea, este totđ'una un pom de Crăciun pentru copiii cari n'au pomul lor...

Și află că toți băeții și tôte fetițele astea sânt copii ca și densusul, unii morți de frig, alții de fόμε lângă peptul secat al mamei lor, și așa mai departe. Toți sânt aici acum, toți ângerași, toți acasă la Isus, și El însuși în mijlocul lor, întindend mânele și binecuvântându-i, pe densusii și pe sêrmanele lor mame...

Și mamele acestor copii sânt aci, de o parte, și plâng; fiecare și recunoște băiatul séu fetița, și copiii sboră la ele, le îmbrățișeză, le șterg lacrimile cu mânușitele lor, și le rógă să nu mai plângă, căci le-i așa de bine acolo...

Er diminéța, în curte, portarul a găsit cadavrul copilașului înghețat după stâjnenul de lemne. Și mă-sa a fost găsită...

Ea murise înainte lui; amândoi s'au întelnit în ceruri, în Casa Domnului...

Amintirile poporului.

(Béranger.)

Gloria-i, singura poveste
Va fi mult timp printre țărani;
Bordeiul scund, în cincideci ani,
Nu va cunoște altă veste.
Tinerii, cari nu l' au veđut,
Bêtrânii ăic în nóptea lungă:
Prin povestirea de trecut,
Maică, uritul ne alungă,
De și, cum spun, ne-a lăsat plânsul,
Poporul dulce îl rechiamă,
Dulce îl rechiamă.
Oh! spune-ne de densusul, mamă,
Spune de densusul!

Copiii mei, în țera această
Fumat de erai el a trecut:
Căci câtă vreme am peată
D'abié eram pe-atunci nevastă,
Sufi colina; de pe ea
Priviam cum trece cu mândrie:
O haină albastră el purtă
Și 'n cap o mică pălărie.
Aprópe nu șciu ce-am simțit,
Când el mi-a ăis: Noroc, drăguță,
Noroc, drăguță!
— El ți-a vorbit, bună măicuță,
El ți-a vorbit!

Un an apoi, din întâmplare,
Când fui, sêrmana, în Paris,
Prin curtea sa, ca print'r'un vis
Eu îl veđui în templul mare.
Strălucia lumea 'n giurul seu;
Toți erau plini de mulțumire.
Câte nu lași păreri de reu,
O vreme tu de fericire!
Zimbirea lui eră plăcută.
Domnul, d'un fiu îl făcuse tată,
Il făcuse tată.
— Ce vreme, maică, neuitată,
Vremea trecută!

Când țera, pradă desnădejdiei,
Strivită sub străini gema,
El părea singur că luptă,
Nesocotind ori-ce primejdii.
O séră, tocmai cași acum,
Incep la ușa mea să bată.
Dómne! el obosit de drum
Venia urmat de-o mică cêtă,
S'ăședă unde-acum șed eu
Strigând: Resboiu fără 'ncetare,
Fără 'ncetare!
— Sta în locul teu, o mamă-mare,
Sta în locul teu!

Mi-e fόμε, a ăis. Și într'o clipă
Pâne și farfurie aduc;
Apoi eu hainele-i usuc
Și el la foc adôrme 'n pripă.
Veđend cum plâng, când s'a trezit,
— Nu plânge-a ăis -- nădejde bună!
Căci ori-cât Franța-a suferit,
Brațul meu astăđi o resbuună!
Ș-a dispărut în zarea adâncă...
Dar cupa-i mi-e comoră 'ntrégă,
Comoră 'ntrégă.
— Ș-o păstrezi încă, mamă dragă,
Ș-o păstrezi încă!

Et-o, Dar vai! ce crudă sórtă
Vitezul nostru a 'ndurat!
El, de un papa cunumat,
Muri 'ntr'o insulă deșértă.
Mult timp a fost de necređut.
Și toți ăiceau: Sosește érăș;
Mai tare chiar ca la'nceput,
El va supune lumea 'n ghiară-ș.
Când am veđut că nu mai vine,
Eu am vêrsat lacrimi amare,
Lacrimi amare.
— Domnul cu tine, mamă-mare,
Domnul cu tine!

IN AJUNUL CRĂCIUNULUI.

O privire fugitivă asupra literaturii române din secolul 16, 17 și 18.

Literatura vechiă română e acoperită de o cătă nepenetrabilă. Suvenirile, documentele sale în mare parte le-a consumat viscoalele timpurilor trecute. După devastarea ingrozitoare a popórelor semi-selbatice, cari cutrierară întréga Europă, abia ni-a ramas ici-cólea câte un fragment.

Sěrmăna națiune! Abia trecură aceste plagi fatale peste capul ei și nici timp n'avu să resufle, când erăș trebui să-și plece capul cel atât bătut de sörte, pentru a lăsă să trecă peste el o nouă furtună.

Acésta nouă lovitură și nelericire fu slavonismul, carele impededând limba și literatura română în desvoltarea ei liberă și supunědu-o în decurs de 5½ secli (845--1392) celei slavóne — la 1392 prin devastarea Bulgariei de cătră Turci — își ajunse culmea.

Dar cu tóte aceste limba și literatura română n'a fost nimicită. Slavonismul a cucerit clasele mai inalte, dar poporul de jos a păstrat curat și fidel tóte virtúțile naționale, a ramas neatacat.

Mai târđiu inse tendințele slavonismului de a nimici cu totul consciința națională în români, provocară la contra-luptă și clasele mai inalte ale poporului nostru. Așá se începe lupta contra slavonismului, care luptă se ncheie abia la 1860, când Cuza scóte literile cirile și introduce alfabetul latin. Mult a ajutat românilor în acésta luptă inființarea principatelor: Muntenia și Moldova, cari erau curat române.

Resultatul acelei lupte fu, că limba română începe a se întrebuintă ici-colea chiar și în afaceri oficióse, despre ce ne incredințéază în destul opurile și datele scriitorilor străini de pe aceste timpuri; documintele amintite inse nu se mai află. Dar avem și alte doveđi, dintre cari cea mai insemnată, ce se păstrează și astăzi în arhivul spitalului Spiridon în Iași, este un contract de cumpărare scris în limba română.

Tot în acel timp apar mai multe insemnări scurte de autori anonimi — așá numitele cronice — despre întemplările din țeră, cari insemnări inse sânt fórt defectuóse. Tot astfel vedem și pe terenul literaturii bisericești óreșcari mișcări. Atât cronicile, cât și manuscriptele bisericești, cu tótă defectuositatea lor, sânt de mare insemnatate, încât adecă ne servesc ca doveđi vii despre starea limbei de atunci.

Tóte documintele literare de pe acel timp sânt scrise cu litere cirile. Literile latine n'au fost întrebuintate, dar nici de totul uitate. Acésta dovedeșce terminologia de atunci a scrierii.

Esaminând tóte produsele literare de pân'atunci, vedem, că literatura română stă încă la un grad primitiv al desvoltării; considerând inse pedecile, împregiurările triste, sub cari s'au desvoltat: ne lasă să sperăm un viitor mai frumos, mai viu și luminos, căci din germene se naltă și stejarul cel mai falnic, care numai cu timp devine grandios, și numai din atomi de pulvere se forméază mereu și caténele urieșe de munți, a căror frunte se opune vitejeșce fulgerilor, viscoalelor și furtunilor selbatice.

De și literatura noastră la începutul sutei 16 eră încă numai în gradul primitiv al desvoltării sale, totuș începú direcțiune nouă, încât i mai trebuia numai vreo împregiurare favorabilă, ca să se pótă opune slavonismului cu tótă tária și să devină literatură științifică.

Acésta împregiurare favorabilă urmă numai decât prin reformațiune și prin arta tipografiei introduse la noi de cătră luterani cu intențiuni de reformare.

Intemeiătorul reformațiunii a fost Martin Luther, profesor din Wittenberga. Cel mai mare merit al lui, referitor la desvoltarea literaturii a fost, că invětând popórele a adoră și a rugă pe Dđeu în limba lor națională, prin acésta li-a dat totodată impuls de a-și cultivă și desvoltă limba maternă.

Următorii lui Luther, sub decursul activității lor și-au pus ochii pe români, ca și pe elementul cel mai numeros și voiau a-i converti. În realizarea acestei intențiuni furě mult ajutați prin arta tiparului nu de mult inventată de Guttenberg

Lutheranii pentru introducerea dogmelor confesionale între români, ne pun la dispoziție tipografiile; ba și ei énșși ne tipăresc unele cărți cu scopul, ca sub decursul tipării cărților nóstre bisericești în limba maternă, să amestece unele principii lutherane în acele cărți și astfel să ne facă pe noi a primii pe nesimțite principiiile lor.

Astfel s'a introdus prima tipografie la Brașov (1533) prin Ioan Honterus, mai târđiu apoi la Sibiu și în alte locuri din Transilvania. Cu introducerea tipografiilor a urmat și tipărirea cărților bisericești. La 1544 se tipăreșce la Sibiu un catechism tradus după Luther în limba română. Acésta fu prima carte română tipărită. La 1597 se tipăreșce 'Tatăl nostru.' Acésta publicațiune e de mare insemnatate, pentru că forméază cel mai vechiu document român scris cu litere latine.

Lutheranii introduseră tiparul cu scop de a respândi între români dogmele lor; dar se înșelară, căci românii convingědu-se despre insemnatatea cea mare a tiparului, îl tolosiră de contra-armă față cu Lutherani. Astfel încep românii ei énșși a inființá tipografii și a tipări cărți atât bisericești cât și profane. Cei mai insemnați bărbați, cari s'au luptat mai mult pentru deșteptarea poporului român, și dela cari ni-au ramas mai multe produse literare, sânt: Coresiu, Mihai Tordăș și Popa Ioan din Vinț.

Precum vedem, primele tipografii s'au inființat în Transilvania. Aici s'au tipărit și primele cărți. În Muntenia s'a introdus tipografia mai târđiu, abia la 1640 în Govora prin călugărul Melețiu din Macedonia. Er în Moldova s'a inființat prima tipografie la 1642—45 în Iași sub principele Vasiliu Lupul.

Cu tóte că în Transilvania s'a inființat prima dată tipografie și aici s'au tipărit primele cărți: totuș Moldova e cu mult mai bogată în fructe literare. Causa a fost Polonia, care pe atunci stătea deja la un grad mai înalt de cultură și cu care Moldova eră în legătură mai strinse. Boerii moldoveni se inrudiau prin căsătorii cu cei poloni, ér pruncii și-i trimiteau în școlele din Polonia pentru a primi o creșcere mai înaltă. Dar mult au contribuit și împregiurările politice. Moldova chiar pe timpul acesta avú cele mai multe și mai splendide resbele cu Turcii. Astfel avea materie bogată pentru istorie.

În secele precedente pedeca cea mai mare a progresării și a lățirii cunoșcințelor a fost lipsa cărților, ca mijloc de frunte al evalificațiunii științifice.

Lipsa cărților se simția mai tare în seclul al 17. pentru de a puté combate pe Lutherani.

Deórece în suta 17 erau deja o mulțime de tipografii, dar nici mânilor diligente și competente nu lipsiau: astfel cărțile, în special cele bisericești, în scurt timp întru atâta s'au inmulțit, încât putem đice, că literatura bisericească, ori privim numărul produselor ori meritele în privința limbei, — chiar în suta acésta s'a ridicat la un grad admirabil de desvoltare.

Consecința naturală a acestei deșteptări admirabile fu introducerea limbei materne în bisericești împregiurare contribuí apoi fórt mult la desvoltarea limbei și a celorlalte ramuri de literatură.

...progres admirabil.

(Incheierea va urma.)

Aurelia Rubenescu.

Crăciunul.

(Obiceiuri străine.)

Gôte popóarele creștine serbăză Crăciunul; in ȕilele acestea, uită grijile vieții ȕilnice, grijile politice.

Copacul incărcat de luminările aprinse, și de cofeturi, și de jucării, este bucuria copiilor in Paris, in Londra, pe malurile Sprei și ale frumoșei Dunări albastre. Pretutindeni bisericile se umplu cu credincioși cari ascultă cu evlavie inmurile triumfătoare de veselie și de iubire.

Crăciunul are o fisionomie osebită in diferite țeri :

In Alsația, in ajunul nopții consacrate cultului lui Isus, Christ Kindlein (copilul Hristos), vine, sub trăsurile unei femei impodobită cu vestmintescumpe, cu o aureolă de flăcări pe cap, s'aducă copiilor o copae cu neașteptate daruri. După femeia asta vine un drac cu mânilc inlântuite, care amenință pe toți cari nu vor fi cu minte. Lupta asta, in care geniul binelui birue totdeuna pe geniul reului, se isprăveșce cu un ospet, voios.

In Englitera serbarea acésta este poporală și ține o săptămână.

Tóte casele sânt decorate cu crăci de brađi; pe tóte mesele este gâsca friptă și plum-puddingul, incadrate intre copăcei mititei de cări atěrnă luminări colorate. Copiul sânt impěrații și tiranii ȕilei Crăciunului; ei tărbăcesc tóte, este numai o bătăie neintreruptă cu flori și cu portocale.

Subt misletee (adică pe după brađii de crăciun) un tiner fură o sărutare unei fete, se hotăreșce o logodnă, se incepe un amor.

Familla șede la gura sobii și ascultă poveștile bėtrănelului.

A doua ȕi de Crăciun slugile au voe să se ducă să petrecă.

Tótă lumea atunci bé și mănăncă până se ghiftueșce.

Și săracilor li se pun mese unde li se dă de mănăncare gâscă friptă și plum-pudding.

Teatrele gem de lume; se jocă numai pantomime și feerii.

In Germania prăvăliile, luminate cu electricitate, gem de mușterii, de și nu sânt incăldite de fel.

Acolo te-ai crede căte afl intr'o pădure de brađi.

Bradu e un lux; el impodobeșce inse, fără deosebire, casa săracului și casa bogatului in nóptea asta de Crăciun, pe care au cântat-o așa de bine poeții germani și mai cu semă H. Heine.

Bălciul de Craciun oferă priveliștea cea mai frumoșă și plină de vietă; toți alergă acolo ca să cumpere turtă dulce, jucării caraghioșe și alte lucruri.

In familie se petrece minunat, se mănăncă mai puțin rostbraten, și mai multe zaharicale.

Tóte regimentele armatei prusiane își au brađii lor: garnisona din Potsdam este mai favorisată.

Teatrele in Germania sânt inchise in timpul Crăciunului; se petrece numai in familie.

La Crăciun copiii obișnușce să-și pună un pantof in sobă, pentru ca micu Hristos séu moș Crăciun să le dea daruri. (Acest obicei nu există la Români.)

La Crăciun, copiii cântă in cor:

— Trăiescă Crăciunul! Ne-am găsit ađi dimineță pantofii plini cu daruri. Mai tótă nóptea am dormit numai cu un ochiu, pentru ca cu celalalt ochiu să vedem pe moș Crăciun când va veni pe coșul sobei ca să ni le pue in pantofi. Bėtrănu șiret șcie inse când dormim noi și atunci vine ca să ne aducă darurile. Am fi vrut să-l vedem, cu barba lui albă. Ce daruri frumoșe! Ce cărți! ce jucării! ce pușci! ce soldați! Trăiescă Crăciunul! Diseră altă plăcere. In salon bradul Crăciunului ne așteptă cu crăcile incărcate cu daruri, cu panglici, cu luminări frumoșe... și pe urmă o să jucăm și o să mănăncăm castane! Trăiescă Crăciunul!

— Corul cerșetorilor:

Trăiescă Crăciunul! La Crăciun sântem mai liberi să umblăm pe strade. Copiul ne dărușce mai bucurios bani și jucării. Omenirea pare mai generoșă la Crăciun. Serbarea lui Christos, care s'a născut intr'o iesle, intre un bou și un măgar, este serbătórea săracilor. Vietă este mai dulce acum pentru noi. Fuga timpului face pe om atunci mai bun. Copiul bogatului capetă atătea jucării la Crăciun, încat uneori dau și copiilor săraci. La Crăciun societățile de binefacere ne imbracă, ne dau lemne, și mănăncare și parale.

Lemnul din sobă:

Trăiescă Crăciunul! Ađi petrec și eu mai bine. Mi-ar plăce mai bine să fiu copac mare in pădure și s'auđ cum vijie vėntu prin crăcile mele și cum cântă pasărele diminēta in frunđișul meu. Crăciunu me mănăe că sânt numai un lemn de ars in sobă.

Gâsca friptă:

— Luă-lar dracu pe Crăciunul ăsta! El este o nenorocire pentru nēmu meu. La Crăciun tóte gâșcele sânt ucise! Ce fel de religie o fi asta care cere să me taie și să me frigă? Ve întreb eu pe dumnea-vótră, me rog, pentru ce să fie gâsca victima care să plătescă pécatele ómenilor pe cari Omu-Dumneđu a venit să le rěscumpere? Omu pécătueșce și gâsca plătēșce! Drept este? Să plătescă curcile! Făcut'au óre curcile vre-odată cel mai mic bine ómenilor? Eu am scăpat Capitoliul! Și ómenii cu tóte aste ȕic: »Prost ca o gâscă!« Auđi, recunoșcință dela ómeni! Jos Crăciunul!

Curca friptă:

— Jos Crăciunul! Auđi serbătóre! Nu pot s'o sufer! Numai pe mine me tae, și me umple, și me frige! Eu sânt curcă, e adevėrat, dar ia faceți bine și-mi spuneți pentru ce trebuie să mor eu decă acum doue mii de ani s'a născut un Dumneđu intre un bou și un măgar? Óre creștinii nu s'ar puté veseli fără să me frigă numai pe mine? Nu sânt destule gâșci? Jos Crăciunul!

Amanta:

— Dragu meu, a venit Crăciunul, și șcii că e ȕi mare. Am să-mi pun păpucul in coșul sobii. O să fii tu bun, nu-i așa? Cum e și Crăciunul bun, ca să-mi pui in păpuc cerceii ăia frumoși, pe care i-am vėđut amėndoi la giuvaergiul cutare? — îți aduci aminte?

Ierăna la țeră.

Tabloul în stanțe.

Afară-i ger, — un ger de pietrele le crăpă... Și pomii sînt albi ca și pămîntul... Năuș 'n-vêșce totul... Din când în când se vede trecînd o sănioră, cu cai, cu clopoței... Al căror »zing, zing, zing« se perde ca și ea... În satul cel vecin, mai poți distinge numai al coșurilor lum ce cată cătră cer... Biserica cu turlă privestea domnind, — al clopotului sunet în aer rătăcește... Și vine val cu val, — s'aude rînd pe rînd, — și el e cel ce-anunță că mâne-i anul-nou!.. Și cula cea bătrână croită 'n zid puternic trăește, — ér legenda-i vorbește tinerimei de Turci și de Tătari... Cu-o voce răgușită câinii lătrau la drum... cu-un glas îngrozitor, — al taurului muget: se pierd — lăsând vîzduhul într'un plăcut ecou...

În valea cu fântănilor vești tinere fetițe cu vîl-nicile-alese, cămeșile cu alțițe... grăbindu-se să-și umple cu apă vatra lor... Și iute fiecare, pe rînd vin ca să scotă din cintura adîncă găleța ce din nou afundă spre a-o umple, — și éráș a goli... Vești, — focul tinereței resistă recei ierni!.. Și tot ca primă-vêra, — copilele drăguțe își țin scurteica 'n cui... Ba chiar și imineii, — îi pun numai la joc...

Din timp în timp se-aude cîntatul de cocosi... Pe strășine privești frumoșe țuțurôe, ce par că-s stalactite luate de prin peșteri; — cu-ô mare măestrie stau mîndru aninate... Pe 'ntinsa albitură, se vîd băeții care jucîndu-se 'n zăpadă, cu strînse cocolôșe aruncă unii 'ntr'alții rîdînd de-al lor triumf... Se bat și își dau iureș — trîntindu-se 'n zăpadă... Ba, unii osteniți, ne mai putînd luptă, se lasă ca să cadă sîpîndu-și în zăpadă portretul; — al seu chip... Pe gârla ce desparte aceste doué sate, — se vîd copii și fete cu sanii ce le trag... Și nu-s pe lume alții mai fericiți ca ei!... Pe șesu-opus sînt tot vlăstarii zelôși țerănimii; mînînd ghiulele pe care, straturi, straturi de nea se grămădesc... Le-aședă toți cu grijă sus, — unul peste altul, — sus ca de-un stat de om... Ș-apoi un flăcăiandru mai sprinten dintre ei... și priceput, — căci dînsu-a fost până și 'n seminăr... ia dalta și cioplește în nea un vechiu moșneg...

E alb, biet, — moș-Crăciunul... Drept ochi cu doi tăciuni... Drept nas cu ô frîntură porumbică... Drept gură, 'un știuc dintr'o cătrîntă... Și Părvu preteștînd că 'n cap n'are căciulă și c'o să-i fie frig... i-aplică-o cójă spartă dintr'un dovléc rîscopt!...

Mai colo, — cătră dealul, — printre copaci se vede, bătrîn unchiaș cu pușca și cu ai sei copoi; — ce chiuînd alérgă și mirosînd se 'ndrêplă spre urma de vînat... Privînd în giur de curte, vîd mîi de păsărele ce vesele și svelte își rîd d'al iernei frig... Copacii! vai sêrmanii!... Se plîng, ca 'ntotdêuna în contra crudei firi... Și sincer să ve spun, — protecștul lor e drept!... Ei dic: »Bine, cucônă Natură, — cum se pôte, — acum când geru-i aprig și de nesuferit; pe când tot ce e 'n lume se 'nvê-luește bine: — pe noi, săracii arbori, — ne lași trup despuiat!... Să nu-ți fie rușine la vêră, când fâlôșă pășești pe continenturi — ne vei vedé c'o mînă ori c'un picior uscat!... Atuncea, sîntem siguri, — vei dice cu 'ntristare, — incet, — și prin-

tre buze: — frumos, — dar ce păcat!...« Aud și rîndășul ce bine înghebat, lovește cu sêcurea în lemnul ostoit...

În casă-i cald, — și 'n sobă fiind lemnul zăpădat, — continuu el țipă, plîngîndu-și sôrtea-i tristă... Și țipă — arde-l'ar focul!... Pe sobă o piscică cu pêrul cenușiu, — tórce... Ér doi pisoi cu aerul zbanghiu, săriau pe a ei códă ce ea mișcă 'nadins... Alătura cu soba, — un samovar de ceai fierbea cu clocot mare... Eu singur în acéștă plăcută armonie. dam ultimul retuș acestui viu tablou... Și uite! și-adică și atuncea, pare că-l vîd ș-adesea eu vêra îl doresc!...

M'așed ér la feréștră, să vîd mai vîd ceva?...

Dar céța ce pe dealuri ca maldăr de bumbac stă strînsă... Acuma ea se lasă, se 'ntinde, se scobôră și alumînd vâlcéua, — se plimbă pe câmpii... Imi acopere tabloul... Dar tot ca poetaștrii, ce vor a-mi face umbră... Ea se va nimici!...

Scarlat C. Moscu.

O poveste de Crăciun.

De Ivan Turgenjeff.

Cu doué zile înainte de Crăciun a dat Dumneșeu un prînd în palatul Seu de azur. Tôte vîrțuțile au fost invitate la prînd, dar numai vîrțuțile femeiești. Nici un domn, numai dômne.

Și tôte vîrțuțile erau acolo, mari și mici. Cele mici erau mai drăgălușe și mai plăcute ca cele mari, dar tôte păreau a se cunôșce bine unele pe altele și erau prietene.

În urmă inse bunul Dumneșeu vîdî pe doué femei frumoșe, care, după semne, nu se cunoșceau încă.

Atunci Dumneșeu a luat pe una de mînă, ca să o recomande celeialalte.

— Binefacerea, — dîse Dumneșeu recomandînd pe cea dintîie.

— Recunoșcința, — dîse la a doua.

Ambele vîrțuți au stat imărmurite de mirare.

Dela crearea lumii »Binefacerea« și »Recunoșcința« aici s'au întêlnit de prima-dată.

B o n b ó n e.

Pentru ce porți mustăți?

Un Frances a trimis cătră toți amicii sei o circulară cu următôrea întrebare: »Pentru ce porți mustăți? Noué ênși respunseră: »Pentru că nu vréu să me rad.« Doispredece: »Pentru că nu vréu să me recesc la nas și să capêț guturaiu.« Cinci: »Pentru că vréu să-mi ascund dinții cei rei.« Cinci: »Pentru că vréu să-mi acoper lungimea nasului.« Doi: »Pentru că nu vréu să arăt ca un chelner.« Șese: »Pentru că sînt soldat.« Douézeci și unu: »Pentru că am fost soldat.« Șesezeci și cinci: »Pentru că îi place nevetei mele.« Douézeci și opt: »Pentru că îi place iubitei mele.« Cincispredece trimiseră următôrea frasă laconică: »Ce vréi, nu port barbă!«

*

Păcală la teatru, după sfêșitul reprezentației, strigă cu supêrare:

— De ce atăta imbulzélă? Nu înteleg ômenii aceștia că ar fi mai bine decă fiecare ar așteptă liniștit la locul seu până să iésă toți?

*

Scusa bețivului.

Preotul (cătră un bețiv.) Fiule, ferește-te de rachiu, căci acela e cel mai mare dușman al omului.

Bețivul: Prê bine. Inse sfinția ta m'ai învățat, că sfânta scriptură ne spune ca să ne iubim și dușmanii.

*

Ideia unui țigan asupra mării.

Un țigan scaldându-se într'o mare, a înghițit puțină apă. Gustul cel sărat și amar al apei l'a făcut să esclame:

— Ptiu!!! Bată-te Sfântu! D'aia ești tu mare, căci nici dracu nu te bé!

In ajunul Crăciunului.

— Veți ilustrațiunea din nr. acesta. —

Serbătorea Crăciunului se pôte numi cu tot dreptul serbătorea copiilor. Nu-i vorba, au și cei mari partea lor de bucurie, dar fericirea cea mai mare o simt copiii, căci ângerul lor le aduce darurile cele mai multe la acêsta serbătore.

Ajunul Crăciunului e momentul când sosește ângerul, care aduce »copiilor buni« o mulțime de surprinderi. Păpuși, jucăreie, haine, încălțăminte, unelte de scris, zaharicale și Dumneșeu mai șcie câte și câte lucruri mici și drăgălașe sosesc atunci în casa bogatului și a săracului. Căci nu e părinte séu mamă, în ori ce sărăcie ar fi, să nu jertfescă bucurie ce pot, pentru a face bucurie copiilor.

Și ce bucurie! Priviți ilustrațiunea din nr. prezinte!

I. H.

Literatură și arte.

Dr. Augustin Lauran, eruditul canonic al dieceșei gr. c. române de Oradea-mare, care de câțiva ani nu mai scrie româneșce și-și publică articoliile polemici în diarul »Magyar Állam« din Budapeșta, rețipăreșce articoliile sei din urmă apăruti în acel diar. Titlul acêstei culegeri va fi: »Mivé lett a katholikus Magyarország vagyis a magyarországi katholicizmus jelenlegi egyházipolitikai helyzetét ábrázoló napi kérdések.« (La ce a ajuns Ungaria catholică, acedă: Cestiuni de și relative la starea actualei politice-bisericeșei a catholicizmulni în Ungaria.) Precum se vede din titlu, autorul se ocupă de cestiuni privitoare la catholici în genere și nu la greco-catholici în special. Chiar și 'n invitarea ce ne stă inainte, e vorba numai de catholici și nici amintire nu se face de greco-catholici. Care va să dică dl Lauran nu pentru acêștia scrie. Êtă deslegată și enigma, că pentru ce nu se mai serveșce de limba română.

Gutitul, diarul românilor din Sătmar, Chior, Selagiu și Marâmureș, anunță că ș-a incheiat primul an, cu doue sêptemâni inainte de anul nou, cu un deficit considerabil. Face dar un ultim apel cătră românii din acelea părți să-i dea un sprigin mai călduros, căci în cazul contrar va trebui să înceteze. Mare rușine ar fi pentru românii de pe acolo, decă prima lóie româneșcă sêptemânală ce au ar trebui să cadă din cauza indiferentismului, care — durere! — este una din bólele nóstre naționale române pré respandite.

Poesii poporale. Dl Ioan Pop Reteganul, învățator în Rodna-vechia, care de mai mulți ani se ocupă cu literatură nóstră poporală, anunță c'a arangiat pentru tipar o culegere de poesii poporale, care cuprinde vr'o 4898 de bucăți, pe cari le-a împărțit astfel: cântece bêtărăneșci, voinicéșci, ostășeșci, de bucurie, de iubire, de jale, de dor, de urit, manie, necas, satirice, chiuituri și diverse. Inse neavând la

dispoziție un capital, caută un Mecenate care să le tipăreșcă pe spesele sale, — decă adică s'ar găsi și astfel de om între noi Românii! Mai bine ar fi decă culegătorul ș-ar trimite lucrarea la Academia Română din Bucureșci.

Cărți noue. La Bucureșci au apărut de curând următorele cărți noue: »Amintiri istorice și Programele semnate de liberali dela 1848 până ađi.« Adu-nate și anotate de dl Vintila C. A. Rosetti. — »Istoricul turbării și nouele cercetări de vaccinațiune antirabică«, tesă de licențiat, de dl Serghie Cenăian. — »Impositele indirecte la romani«, de Ion V. Petrișor. — »Partea din codul civil numită Testamentele« de dl Gh. D. Petrescu.

Meseriașul Român, redactat cu multă stăruință de părintele Bartolomeiu Baiulescu în Brașov, a încetat să mai apară, căci nu s'au găsit destui abonați cari să-l sprijinescă, cu tóte că a costat pe anul întreg numai 1 fl. 20 cr. și cu tóte că a primit și un ajutor anual de 250 fl. din fundațiunea M. și E. Stroescu. Ce citesc meseriașii nóștri?

Manuale oprite. Ministrul de instrucțiune ungar a esclus dela întrebuintarea în școlele din Ungaria »Europa proiectată și desemnată de B. Kozzen« edată de I. M. Moldovan în Blaș și W. Krafft în Sibiu și »Pământul«, edat de I. Felki în Praga, româneșce de Ioan Simu.

Un nou diar unguresco în Oradea-mare. La 1 ianuarie a apărut în Oradea-mare un nou diar unguresco, fondat de un consorțiu, care înteu a inființat o tipografie. Acêsta se numeșce »Szigligeti nyomda.« (Tipografia Szigligeti); ér titlul diarului e »Nagyváradi Hirlap«, (Diar de Oradea-mare.) Intre acționari vedem și vr'o 12 români; dintre cari amintim pe următorii: canonicul Paul Vella, protopopol gr. c. Petru Mihuti, parocul gr. c. Nicolae Marcus, avocatul Iosif Erdélyi carele e și presidentul consorțiului. Și în comitetul de supraveghiare sânt patru români industriași. Diarul nu aparține nici unui partid.

Teatru și musică.

Piesă nouă. Dl Ion Luca Carageali, autorul »Scrisórei pierdute« și a »Noptei furtunóse«, a isprăvit o nouă piesă teatrală, intitulată »Năpastea.« Piesa cea nouă a dlui Carageali se va represintă încă în acêstă stagiune a Teatrului Național din Bucureșci.

Teatrul Național din Bucureșci. Cu durere vedem, că direcțiunea nici în stagiunea acêsta nu face nimica pentru incuragiarea autorilor nóștri dramatici. A publicat, ce e dreptul, un concurs pentru cea mai bună piesă originală; s'au și presintat opt lucrări, inse nici până 'n diua de astăzi nu șcim pozitiv rezultatul acelui concurs, căci comitetul n'a dat publicității procesul verbal al ședinței în care s'a luat decisiunea relativă la decernerea premiului. Causa nepublicării, după cum ni se scrie din Bucureșci, este, că acel proces verbal nici acuma nu e redactat. Êtă cum sânt tratați la acel teatru autorii dramatici! Ne plângem că n'avem piese originale și cu tóte acêstea, când — după informațiunea diarelor — din cele opt piese s'ar puté represintă cu óreșcari corectări trei, direcțiunea nu vine să indice că ce ar fi de corectat în ele. La alte teatre, când se presintă niște piese cari promet óreșcare succes, direcțiunile caută să se înțelgă cu autorii, ca piesele să se pótă represintă cât mai curând; ér direcțiunea Teatrului Național din Bucureșci, desconsiderând sărăcia nóstră literară dramatică, găseșce convinișci să nu facă nici un pas, ba nu publică nici macar un raport în care

să motiveze verdictul juriului care a esaminat piesele intrate la concurs. Ea crede că susține demnitatea primei scene române, mai ales publicului la traduceri și localșari.

Opereta română la Teatrul Național bucureșean merge slab. Intocmai cum trupa dramatică joacă niște traducțiuni și localșari nunumai nedemne de un Teatru care se numește »Național«, dar fără de nici o valoare literară, cari în alte țeri se represintă pe scenele de a deca mână: astfel și opereta română vine să atragă lumea și să ridice nivelul musical român cu niște învechituri ca »Fata mamei Angot«, care nicăiri nu se mai joacă. Urmarea este, că publicul nu se duce la teatru și »Fata mamei Angot« se represintă în sală golă. Păcat, căci s'a cheltuit mult cu montarea piesei. Da, pentru insanități străine sânt parale; dar pentru lucrări românești nu-s.

Concert și teatru 'n Coștei. Reuniunea de cântări a tinerimii plugurilor din Coștei va da marți în 26 decembrie v. a. c., adevă a doua și de Nașcerea Domnului, un concert însoțit de represintație teatrală. Programa: 1. »Moto«, executat de corul bărbătesc. 2. »Simptómele de amortire« de Flechtenmacher, executată de corul bărbătesc. 3. »Arcașul lui Stefan Vodă« de Porumbescu, cor bărbătesc. 4. »Osténul român« de Popovici, executat de corul micșt. 5. »Marșul economilor« de Porumbescu, cor bărbătesc. 6. »Din șeșetóre«, potpuriu de I. Vidu, cor bărbătesc. Urmăză apoi teatru: »Medicul fără voe.« Comedie în trei acte de Molière. Persónele: Geronte, proprietar bătrân, Iosif Micu. Sofia, fiica lui Geronte, Iuliana Martinescu. Leon, amantul Sofiei, Meila Belgea. Iacob, impletitor de nuiele, Sima Jencea. Maria, soția lui Iacob, Carolina Șchiopu. Dl Victor, vecinul lui Iacob, Teodor Maleta. George, ingrigitorul moșilor lui Geronte, Ilie Urechie. Anica, soția lui Luca, Elena Martinescu. Stefan, țeran pe moșia lui Geronte, Teodor Oștén. Petrișor, fiul lui Stefan, Ioan Iencea.

Teatru pentru copii. Regina României a dat copiilor din școlile primare și secundare din Bucureși o represintație teatrală în Teatrul Național. Acesta s'a ținut în duminéca trecută și fiind că n'avem piese pentru copii și nici direcțiunea nu s'a ingrigit să se traducă, cum își traduce prin actorii sei tot repertorul, bieții copii au fost siliți să asiste la niște piese pe care nu le-a priceput, care nu sânt pentru ei. S'au jucat adică: »Violeniile lui Scapin« de Molière și »Sfredelul dracului« de V. Alesandri. Regele și moștenitorul de tron au asistat; dar regina fiind indispusă, n'a putut merge. Numerul copiilor presinți s'au ureat la 3,000.

Séra de Sân-Vásiu se va serbă și 'n anul acesta în mai multe orașe locuite de români. Astfel la Brașov reuniunea română de cântări va da cu ocasiunea aceea un concert urmat de joc.

Piese musicale noue. La Bucureși au eșit de sub tipar: »De ce sânt supărat?« romanță pentru voce și pian, compusă de dl Benone Gănescu; »Turnu Eifel« horă pentru pian, compusă de acelaș.

Un nou țiar musical. Se anunță din Bucureși, că acolo va apăre în curénd un țiar musical sub titlul: »Progresul Musical.« Câte țiare musicale am avut până' acum, tóte au încelat; dorim ca încercarea asta să aibă un succes mai bun!

Biserică și școlă.

Consistoriul gr. or. din Arad a ținut joi la 2 ianuarie n. ședința plenară sub presidiuul Pr. SSale părintelui episcop Ioan Meșian. Obiectul de frunte, precum s'a semnalat, a fost petițiunea românilor or-

toșeși din Uda-
a se constitui în
incorporarea lor

Sfințire de biserică n Șein. La 24 decembrie s'a sfințit în comuna Șein din Cenad biserică gr. c. acum din nou zidită. Actul sfințirii a fost sevărșit de parocul locului, dl Paul Maior, delegat al dlui protopop George Iuhas, care din cauza bătrânețelor și 'n timp de erno n'a putut eși ănsuș în fața locului, spre a indeplini funcțiunea sacră. Preotul celebrant a fost însoțit de preoții Dimitrie Radu din Semlac și Vasile Cióra-Varju din Sân-Nicolaul-mare, care a ținut și predica ocașională. La sfințire tinerimea școlară a cântat sub conducerea învțătorilor George Secula și Paul Görög. Sub liturgie inse a cântat corul vocal al plugurilor, sub conducerea economilor Stefan Popian și Ilie Moțu. La clădirea bisericeii a contribuit Pr. SSa episcopul Mihail Pavel 8000 fl.; tot atăta au dat și credincioșii de neolo.

„România Jună.“ Din raportul societății academice »România Jună« din Viena pe al XIX-lea an administrativ, dela 1 octombrie 1888 până în 30 septembrie 1889, scótem următoarele: Decedatul membru fundator B. G. Popovici a lăsat societății un legat testamentar de 1000 fl. Dna Victoria de Grigorcea a sporit fondul neatacabil al societății cu 110 fl. făcându-se astfel membră fundatóre. Au mai dăruit societății dnii G. Vlassa, capelan castr. 10 fl., Iuliu Dan, protopop 5 fl., și A. Roman, prof. 3 fl. Societatea numără: 22 membri fundatori, 73 onorari, 40 emeritați. Societatea a ținut 10 ședințe ordinare, 1 estraordinară și 1 festivă. Foi și reviste au încurs la societate 42, dintre cari 5 germane, 2 franceze, 1 română scrisă în limba germană, ér restul românești. Biblioteca: 936 opuri, în 782 volume și 852 broșuri. Avere totală a societății e de 13,215 fl. 61 cr., dintre cari 10,181 fl. 66 cr. bani.

Despărțeméntul invțătoresc al Orăștiei va ține adunarea sa sâmbătă la 4 ianuarie n. în Orăștie. Cu ocasiunea acesta invțătorii I. Fleșeriu, N. Bărsan, V. Corcodel, I. Petrușescu și G. Joandrea vor ține prelegeri teoretice și practice, făcând totodată și critica lor. Dar din părțile oradane când vom pute relată despre intruniri de acestea?

Ce e nou?

Damele române din Blaș, precum anunțarăm, au adunat pentru ajutorarea școlarilor săraci, prin dómnele Camila Pop și Cornelia Deac, cam 170 fl. Pe aceștia s'au cumpărat vestminte și încălțăminte, care s'au împărțit încă în duminéca trecută cu soleditate frumoșă, despre care inse abia la încheierea foii primim o corespundință lungă, de unde scótem următoarele: Solenitatea s'a ținut, după celebrarea liturgiei, în sala de gimnastică, unde s'a intrunit tot publicul românesc, dame și bărbați, în frunte cu Pr. SSa părintele mitropolit dr. Ioan Vancea. Intéiu corul clericilor, sub conducerea profesorului de cânt dl Iacob Mureșan intonă cântarea »Rugăciune« de Kreutzer. Apoi mitropolitul roști câteva cuvinte părințesci, deschidénd solenitatea. După aceea luă cuvéntul dl profesor Ioan German, presidentul comitetului de caritate, mulțamind tuturor pentru ofertele lor, la cari mitropolitul a contribuit cu 50 fl. Urmă apoi împărțirea vestmintelor între studenții din cele 4 clase ale gimnasiului inferior, preparandie, școlele normale și școla de fetițe; la vr'o 60 de copii români, fără deosebire de confesiune, precum și la vr'o 5 unguri. Vestmintele la băeți furé date de doi profesori, ér la tetețe li se împărțiră de stimata dómna Marița Vlása

și gențila demnișora Virginia Solomon. După ce se are împărțirea vestimentelor, școlarul de a IV cl. gimn. a fost, în mijlocul traților sei de sörte, mulțami s-ec- lenției sale și prestimatelor dörme pentru această gra- titudine manifestată față de ei. Ca inchiere corul teologilor mai cântă frumösa bucată »Eu me duc, codrul remäne«, după care publicul se imprăscă.

Asociațiunea transilvană. Neputându-se con- ferir, din lipsa de concurenți, cele doue ajutöre de câte 100 fl. pentru tineri, cari ar voi a se perfecționa în o măestrie de lemnărie mai perfecționată, (facere de cruci și colonade, invelișe de case după sisteme moderne, sculptură in lemn séu strungărie mai per- fecționată.) comitetul Asociațiunii transilvane publică un concurs nou pentru aspiranții la aceste ajutöre. Terminul concursului e 1 februarie n. an. curent.

Casina română din Oravița, care 'n anii din urmă numai a vegetat, in sfērșit a incetat cu totul. »Casinele romäne, după cum se șcie, ne scrie de acolo un condeiu satiric, nu pré fac mare folos điar- isticiei romäne, căci ele inființându-se mai cu semă in centre de cultură romänești, unde se află mai mulți románi, in loc ca aceștia să se aboneze in par- ticular la câte-un điar romänesc, ei comandéză unul pentru casină. Mai de mult și 'n Oravița s'au abonat mai multe diare romäne, de când inse s'a inființat casina română, numărul diarelor romäne ce sosesc aici, a scăđut förte. Acesta constatare tristă a indem- nat pe unii din fruntașii noștri de aici să nu mai sprigine casina română, ba s'o lase să cađă cu tot- ul, ca astfel ne mai avënd noi un loc central, unde toți să cetim acelaș esemplar de điar, să fie silit fie- care a se abonă separat și astfel la noi numărul abo- națiilor să se sporéscă de nou. Scopul prim s'a atins deja, casina română nu mai este; dar al doile? Vom vedé. — *Un frätul.*«

Damele romäne din Lipova, după cum se scrie »Telegratului Român«, s'au intrunit duminică la 22 decembre n. intr'o adunare, unde au hotărît a se constitui intr'o reuniune pentru ajutorarea copiilor de școlă săraci. Până la constituirea definitivă și întă- rirea statutelor »reuniunei femeilor romäne din Li- pova« s'au angajat mai multe dame și damicele să colecteze bani, pentru ca și in anul acesta cu oca- siunea sərbătorilor copiii sěrmani să pötă fi ajutorați cu haine.

La tribunalele de apel din Budapesta judecä- torii románi sânt împărțiți astfel. La Curia regescă, singurul român, dl Ioan cavalier de Pușcariu, despre care se scrie că ar intră in pensiune, e in senatul II. La tabla regescă dl dr. At. M. Marienescu in senatul al doile civil, al cărui notar e dl Petru Cosmuța; dl Alesandru Comanescu e 'n senatul VI civil; dl Toma Dogariu in al doile senat criminal; ér dnii Avram Berlogia și dr. Vasiliu Pap sânt in al IV senat cri- minal.

Alegerile prin comitate s'au incheiat. In sęp- tēmăna din urmă in comitatul Hunedörei s'a ales : president al scaunului orfanal George Ciaclan, asesor la sedria orfanală Ioan Simionaș, pretori Iosif Orbonaș și V. Petco. In comitatul Selagiu : asesor la scaunul orfanal Vasilie Pop. In comitatul Solnoc-Dobăca nu s'a ales nici un român; recurenți au fost trei, din cari s'a candidat unul. In comitatul Caraș-Severin s'au ales : president al sedriei orfanale Stefan Antonescu, al treile viconotar dr. Pachoniu Avramescu, protopre- tori: Petru Vuia, Aurel Popescu, Petru Corcan și George Rudeu; asessori la sedria orfanală: Iacob Po- pescu și Basiliu Fogaraș; viceșic Nicolae Proștean; pretori: Fr. V. Oltean, Dem. Blașovan și Sofroniu Ivaciocovici; prim esactor George Cobilaș; viceesac- tor Vasilie Petrovici; veterinar Dimitrie Darabant;

cancelist onorar Ștef. Darabant. In comitatul Clușului : protoșic Ioan Peiran, asesor orfanal Andrei Truța, viconotar Vasilie Dumbraiva, pretori Ladislau Pop și Petru Valea. In comitatul Brașovului: asesor orfa- nal I. Muntean; protoșic Grigorie Mänărădean.

Numiri. *Di dr. Alesandru Coca,* practicant in drept la judecătoria cercuală din Oravița, a fost nu- mit viconotar la judecătoria cercuală din Verșeș. — *Di Mihail Opra,* practicant fără diurnă la percepto- ratul din Sighișöra, a fost numit oficiant de cl. VI la perceptoratul din Elisabetopol. — *Di Emil Anca,* practicant in drept fără diurnă la tribunalul din Deș, a fost numit practicant in drept cu diurnă la acelaș tribunal.

Oficieri in rezervă la armata comună. Cu ran- gul dela 1 ianuarie 1890 sânt numiți următorii ofi- cieri in rezervă: Victor Nasta la reg. de inf. nr. 62, Ioan Bunea la reg. de inf. nr. 32, Ioan Suran la reg. de inf. nr. 75, Demetriu Popovici la reg. de inf. nr. 24, Anton Stefan la reg. de inf. nr. 92, Mihai Pin- ter la reg. de inf. nr. 65, Gavrilă Pop la reg. de inf. nr. 67, Teodor Iacoban la reg. de inf. nr. 41, Ioan Popovici la reg. de inf. nr. 15, Aug. Berian la reg. de inf. nr. 25, Andrei Pinter la reg. de inf. nr. 44, Vasilie Jurca la reg. de inf. nr. 43, Constantin Vel- cian la reg. de inf. nr. 43, Teofil Ţoban la reg. de inf. nr. 77, Blasiu Costa la reg. de inf. nr. 22, Ioan Feier la reg. de inf. nr. 77, Iuliu Todorescu la reg. de husari nr. 16 și Victor Roșca la trupa sanitară.

Necrolöge. *Carolina Dobrescu,* soția parocului gr. c. Alesandru Dobrescu din Heneg in Ardeal, a incetat din viétă la 26 decembre. — *Iuliu Micu,* pro- tocolist la judecătoria cercuală din Timișöra, a re- posat la 27 decembre, in etate de 34 ani; il jeleșce soția Evelina n. Chirita și fiul Artemie dimpreună cu alte rudenii.

Oglinda lunei.

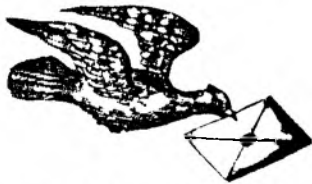
Noua piesă a lui Coppée. Comitetul tea rului francez a primit in unanimitate noua piesă in ver- suri a lui Coppée, intitulată: Pater. Acțiunea se pe- trece la Beleville, in casa unui preot. Sântem la 22 mai 1871, in sęp tēmăna sängerösă. Parisul innötă in foc și sânge. Preotul e ucis de comunarđi in pörta casei sale; inainte d'a muri, binecuvintéză pe uci- gași, dar étă vin versaliezii și acuma e rëndul co- munarđilor să fie lipiți de ziduri și impușcați. Cea mai inverșunată in contra invinșilor e sora preotului omorit de comunarđi. Dar preotul din Belleville o aduce la simțiminte mai creștineșci și in cele din urmă ea dă unui sergent comunard o rasă veche a fratelui omorit. In momentul acela intră un ofițer al armatei din Versailles. S'a vëđut in casă intrând un comunard și-i trebuie predat. — Te 'nșeli, îi dice sora asasinatului, vëđi bine că sântem aici numai eu și cu fratele meu. Și arată pe comunard care se im- brăcase cu rasa preotului. Ofițerul se inchină res- pectuos și se retrage. Pater al lui Coppée are șese persöne și versurile, după cum se spune, sânt de tötă frumusețea. Șcirile mai noue ne spun, că gu- vernal francez a oprit represintarea acestei piese, din cauza că suțetul se petrece pe timpul 'comunei.

In contra zestreii fetelor. Patriarhul armén P. S. Asikian a dat o circulară tuturor preoților armeni din lume, invitându-i să predice cu energie in bise- rică și afară din biserică in contra sistemului dotal al fetelor. Acest sistem, dice P. S., e pricina neinte- legerilor in casă și intre rude. Când bărbatul nu e cinstit, caută și găseșce mijlöce să mănăuce zestrea femeii. Când femeia nu e crescută bine, aduce ca pre-

tece zestia ei, pentru ca să silască pe bărbat să facă cheltueli mai presus de puterea lui. Multe căsătorii convenabile apoi nu se invoesc în privința cifrei zestrei P. S. însă încă o mulțime de alte considerații.

Dece în loc de una. În Londra există un birou de călăuzi cu fuste, destinat pentru înlesnirea secului frumos care ar dori a vizita curiozitățile Capitalei de 5 milioane de locuitori. Într-o zi se prezintă la birou un japonez cu o bucaică de hârtie în mână pe care era scrisă cere un călăuz pentru timpul de trei zile. Directrița biroului îl întreabă dacă e singur ori dacă are vre o damă cu dlui, vedând înse că nu înțelege englezește, îi face cu semn tot întrebarea aceea arătând și fustele ei ca să înțeleagă mai bine. Japonezul răspundând că n'are nici o damă, că e singur, tot prin semne, biroul a refuzat de a-l servi. Nu trecu mult și vine-er la birou însoțit de un compatriot al seu care știe bine englezește. — Am venit să ve întreab ce e cauza că nu dați compatriotului meu o călăuză pe plata tarifului ce aveți? — Pentru că, răspunde directrița, o demoselă d'ale noastre nu pôte să însoțească decât o damă. Răspunsul a fost tradus japonezului și după o chibzuire între el și amicul lui, acesta, adresându-se către directrița: — Una nu pôte, foarte bine, dar mai multe? — Acest cas nu e prevădut în statutele noastre, și de aceea cred că putem acordă mai multe. Câte dorește a luă dlui? — Să-i dai dece, le va primii cu plăcere, pe toate. — Dece nu, dize directrița, e mult, dar numai doue. Și astfel japonezul nostru a ales doue tinere și frumoșe englezoice și s'a plimbat cu ele prin Londra mândru de tot.

Poșta redacțiunii.

Dnei S. G. in Pl. Numerele cerute s'au trimis Așteptăm novela de mult promisă. Poesia a sosit.

Blas. Nu putem întrebuința versurile trimise. Din cele populare vom alege câteva.

Dlui D. F. in R. Ve mulțămim pentru zelul desvoltat

întru răspândirea foii noastre.

Dnei A. C. Veti vedea în curând. Dar fără abonați cari să plătescă regulat, ce putem face?

Abonament pe 1890.

Cu numărul viitor se va încheia anul 1889 și totodată un pătrar de secol, de când înființarăm foia aceasta.

De atunci și până acuma, chiar și în grele condițiuni de existență, am stăruit neclintit să servim cu credință stégul culturii naționale, la care ne angajarăm.

Cu acesta devisa vom intra și în al doile pătrar de secol al existenței noastre, răspândind iubirea lecturii române și poleind gustul culturii naționale.

Rugăm pe toți amicii foii noastre să ne spriginască în lucrarea acesta și în anul viitor, rennoindu-și abonamentele de timpuriu și indemnând și pe alții la abonare.

Cei ce nu mai vor să aibă foia noastră, precum și aceia cari nu pot să n'au obiceiul d'a plăti regulat înainte, să ne înștiințească a ne înștiința, ca să-iștergem din registrele noastre, căci asemenea »abonați« numai ne incură să elie.

Abonații din România pot să trimită abonamentul în bilete ipotecare și în marce poștale.

Favoruri pentru abonați. Abonații noștri își pot comandă la noi următoarele scrieri de Iosif Vulcan, cu prețuri foarte reduse: »Ranele Națiunii«, roman în 3 tomuri, în loc de 3 fl., cu 1 fl.; »Novele«, tomul III, în loc de 1 fl. cu 50 cr.; »Mirăsa pentru mirăsa«, comedie în 3 acte, în loc de 1 fl., cu 25 cr.; »Lira mea« poesii nouă, edițiune populară, în loc de 1 fl., cu 60 cr.; »Dela sate« novele și schițe, în loc de 70 cr. cu 40 cr.; »De unde nu este rentărcere«, roman de Adrien Gabrielly, tradus de Tit Bud, în loc de 1 fl. cu 25 cr. Tote aceste scrieri, 8 tomuri, comandate deodată, costă 2 fl.

Asemene se ofere și portretul dlui Ioan Brătianu, în loc de 1 fl., cu 25 cr. Portretul reginei României în costum național, în edițiune de lucș 25 cr., în edițiune populară 10 cr.

Ca dar pentru dame recomandăm »Lira mea«, poesii nouă de Iosif Vulcan, un volum, 15 côle, edițiune de lucș 3 fl.

Din scrierile: Sclavul Amozului, Poesii, Panteonul Român, Tanda-Manda, Cavalerii Noptii nu mai avem nici un esemplar.

Redacțiunea „Familiei.“

Picături de Maria-Zell pentru stomac,

foarte folositoare în toate bôlele de stomac.

Vindecă: lipsa de apetit, slăbiciunea stomacului, respirațiunea mirositoare, paliditatea, rigăelile, colica, catarul de stomac, acréla în gât, gălbinarea, gréta, vërsarea, durerile de cap (dēcă provin din stomac), sgărciurile de stomac, incuetura, îngreunarea stomacului, hemoroidele etc. Prețul unei sticle, cu Marca de invențiune, instrucțiune pentru întrebuințare 40 cr.; duplă 70 cr. Espedițiunea centrală prin farmacistul Carl Brady, în Kremstier (Moravia.)

Avertisment! Veritabilele picături de Maria-Zell pentru stomac se falsifică și se imităză mult. Semnul veritabilității este, că fiecare sticlă trebuie să fie împachetată în hârtie roșie, prevădută cu marca de sus și să aibă regulele de întrebuințare, mai observându-se, că este tipărită în imprimăria lui H. Gusek în Kremstier.

Hapuri purgative de Maria-Zell.

Aceste hapuri (pilule) care de mulți ani se întrebuințeză cu cel mai bun succes contra lipsei de scaun și la incueti, se falsifică mult. Cumpărătorul să fie atent la marca de mai sus, cum și la subscrierea farmacistului C. Brady, Kremstier Prețul unei cutii 20 cr., 6 cutii 1 fl. Dēcă banii se trimit înainte, se espedeză franco: 1 sul cu 6 cutii 1 fl 20 cr., 2 suluri 2 fl. 20 cr.

Picăturile de Maria-Zell pentru stomac și hapurile purgative de Maria-Zell nu sânt niște lécuri secrete. Descrierea se află în regulele de întrebuințare care se alătură la fiecare sticlă și cutie.

Picăturile de Maria-Zell pentru stomac și hapurile purgative de Maria-Zell se află de vëndare: în Oradea-mare la farmaciștii: E. Ember, Lud Molnár, George Nyiry, Carol Bleyer, Ales. Heringh și la misericordiani; în Beregyó-Uffalu la farm. Geza Tamásy, în Kis-Marja la farm. Fr. Gallasy; în Komádi la farm. G. Scholtz; în Salonta la farm. L. Kovács și Fr. Podráczky

Călindarul săptămânei.

Diua sept	Călindarul vechiu	Calind. nou	Sórele
Dum. înaintea nașc	Dlui Ev. dela Matei c. 1, gl 5, a inv. 8.		res ap
Duminică	24 Mart. Eugenia	5 Simeon	7 49 4 23
Luni	25 (?) Nașc. Domnului	6 (?) Bot. Dlui	7 49 4 25
Mărti	26 (?) Sob. Prăcuratei	7 Raimund	7 48 4 25
Mercuri	27 Ap. și Arch. Stefan	8 Erhard	7 48 4 27
Joi	28 20 mii mart. arși în Nic.	9 Iulian	7 47 4 28
Vineri	29 Pomenirea sf. prunci	10 Pavel sf.	7 47 4 29
Sămbătă	30 Mart. Anisia	11 Higinu	7 47 4 31

Proprietar, redactor răspundător și editor: IOSIF VULCAN.

Cu tipariul lui Otto Hügel în Oradea-mare.